

Från redaktionen

Med *Akademin* som tema behandlar artiklarna i detta nummer såväl genusforskningens som kvinnors och feministers positioner inom akademien, men även de betydelser och förståelser av kön som genereras inom akademien institutionellt och kunskapsmässigt.

I *Kvinnovetenskaplig tidskrift* nr 1/2000 med temat *Minne* beskriver unga doktorander i en artikel hur de måste tillämpa ett "könskamouflage" för att inte "tappa kroppen" i den akademiska miljön. Dilemmat, skriver de, ligger i att förena intellektuellt subjektskap och kroppslighet. Denna erfarenhet beskriver även Karin Widerberg i sin artikel i detta nummer utifrån sin egen generations insteg i akademien på 1960- och 70-talen. Strategierna var flera, men "få av oss hävdade rätten till både

intellekt (röst) och kropp (sexualitet)", skriver hon. Dagens generationer av studerande och forskare hävdar denna rätt men att ta plats inom akademien är alltså fortfarande komplicerat.

Widerberg vill med utgångspunkt i ett generationsperspektiv lägga en grund för en diskussion om beröringspunkter och möjliga strategier för feministisk forskning framöver. Med ett sådant perspektiv kan vi även vinna förståelse mellan kvinnor och feminister inom och utanför akademien.

Begreppen särart och likhet har analyserats och ifrågasatts men de är fortfarande centrala för förståelsen av kvinnorörelsens historia och de är framträdande i feministisk teoribildning. Drude Dahlerup diskuterar och analyserar dessa och andra begreppspar innehållsmässigt liksom fruktbarheten i att

© Monica Nyström *The Mathematical Aspect of Don Juan*, detalj, 1998

använda dikotomier som analytiska begrepp. Hon visar bland annat att vedertagna motsatser brister i relevans och hon hävdar att dikotomiskt tänkande inte förmår täcka in de ambivalenser och strategiska val som präglat såväl äldre som senare kvinnorörelser.

Genusforskningen täcker idag en mångfald ämnen, från relationerna mellan män och kvinnor till queerteorins utforskning av könsöverskridanden. Teresa de Lauretis diskuterar den nya termen "transgenus", som står för en "varelse" utan referens till något genus, något kön, någon sexualitet eller någon kropp. Men kroppen har ändå stått i fokus i senare forskning, och den har, som hon skriver, blivit ett symptom på svårigheterna med genus. I sin artikel förenar hon psykoanalytisk teori med Peirces semiotiska begrepp "habitus" för att skissera

en process där en köns- och genusbestämmd kropp "tillverkas" åt subjektet.

Inom akademien råder den paradoxala situationen att man på samma gång kan finna verksamma könsbarriärer och en föreställning om könsneutralitet. Cathrine Egeland visar med exempel från Danmark hur man å ena sidan vill främja en aktiv jämställdhetspolitik inom akademien samtidigt som vetenskapssamhällets kvalitets-säkring å den andra sidan inte erkänner könsskillnaden. Egeland hävdar att strävan efter jämställdhet inte i sig garanterar att könsbarriärer bryts ned, snarare bör ett sådant projekt utföras som feministiska interventioner i och nya förhandlingar kring våra förståelser av vetenskap, av förhållandet mellan vetenskap och samhälle, mellan kvalitet och objektivitet.

Vetenskapliga sanningsanspråk måste granskas kritiskt inte minst då det gäller slutsatser om beteendeskilnader mellan könen. Bronwyn Davies visar vikten av detta i sin diskussion om psykologiforskningens antaganden om mänskligt beteende där genusneutralitet utgör normen. Hon analyserar konsekvenserna av denna vetenskapssyn i en nyligen framlagd avhandling om könsskillnader i barns lekbeteende. Avhandlingens slutsats är att skillnaderna är biologiskt predisponerade och förmodligen även gäller för allmänna beteendeskilnader mellan flickor och pojkar, kvinnor och män. Davies hävdar att data i undersökningen lika gärna kunnat läsas tvärtom. Men, avslutar hon, om vi godtar endera av dessa slutsatser som "sanningen" om genus, då har vi låtit oss förföras av det psykologiska resonemanget.

Från att ha varit ett kritiskt utanförperspektiv är genusforskningen nu en etablerad disciplin med egna ämnesföreträdare, något som man knappast längre kan bortse ifrån inom de traditionella disciplinerna. Att kön/genusfrågor dock inte på ett självklart sätt integreras i grundutbildningen visar den redogörelse för projektet *Genus i utbildningen* som Ulla Eriksson-Zetterquist och Eva-Maria Svensson genomförde under läsåret 1998-1999 vid Göteborgs universitet. Det visade sig bland annat att disciplinernas vetenskapssyn hade betydelse för hur man förhöll sig till genusperspektiv. Kön kunde i vissa fall ses som en poängrik variabel med klara pedagogiska fördelar och som ett område man kunde handskas med på ett vetenskapsmässigt sätt. Motståndet mot integrering av perspektivet i utbildningen var i hög grad en praktisk och konkret fråga, nämligen vilket intresse kursansvariga hade att ändra kursplaner och upplägg.

Till detta nummer skickade redaktionen ut en enkät till nio nytillträdda professorer med genusinriktning med frågor om feminismens ställning inom akademien idag och om visionerna inför framtidens genusforskning. Av svaren kan både optimism och farhågor utläsas. I ett internationellt perspektiv framstår forskningsfältets situation i Sverige som mycket god, men det är också ett faktum att kön/genusfrågor fortfarande är helt frånvarande inom vissa discipliner här. Inom humaniora och samhällsvetenskaperna är genusperspektivet mera förankrat än inom områden som medicin och teknik. En gemensam vision är att genusforskningen ska integreras i all undervisning och forskning, annars kan universiteten och högskolorna inte uppfylla sin plikt att förmedla adekvat kunskap om samhället.

MONICA NYSTRÖM är konstnär, bosatt och verksam i Stockholm. Materialet i hennes verk på föregående sida är blekt bomull, fosforfärg och uv-ljus.